

Filotás Julianna református beosztott lelkész nő igehirdetése
(Sopron, 2020. április 13., Húsvéthétfő)

Emmausi kép

A mi segítségünk és ünnepszentelésünk megáldása jöjjön az Úrtól, a teremtett, fenntart és bölcsen igazgat mindeneket. Ámen.

Kezdő (fennálló) ének: 187. dicséret: „E húsvét ünnepében, e húsvét ünnepében örvendjünk, keresztyének!”

Derekas ének: 356. dicséret 1-5. verse: „Felvirradt áldott szép napunk”

Lekció: Lukács evangéliuma 24,13-27

„Tanítványai közül ketten aznap egy faluba mentek, amely Jeruzsálemtől hatvanfutamnyira volt, és amelynek Emmaus a neve, és beszélgettek egymással mindarról, ami történt. Miközben egymással beszélgettek és vitáztak, maga Jézus is melléjük szegődött, és együtt ment velük. Látásukat azonban mintha valami akadályozta volna, hogy ne ismerjék fel őt. Ő pedig így szólt hozzájuk: Miről beszélgettek egymással útközben? Erre szomorúan megálltak. Majd megszólalt az egyik, név szerint Kleopás, és ezt mondta neki: Te vagy az egyetlen idegen Jeruzsálemben, aki nem tudod, mi történt ott ezekben a napokban? Mi történt? – kérdezte tőlük. Ők így válaszoltak neki: Az, ami a názáreti Jézussal esett, aki cselekedetben és szóban hatalmas próféta volt Isten és az egész nép előtt; és hogyan adták át főpapjaink és főembereink halálos ítéletre, és hogyan feszítették meg. Pedig mi abban reménykedtünk, hogy ő fogja megváltani Izráelt. De ma már harmadik napja, hogy ezek történtek. Ezenfelül néhány közülünk való asszony is megdöbbenett minket, akik kora hajnalban ott voltak a sírboltnál, de nem találták ott a testét; eljöttek, és azt beszélték, hogy angyalok jelenését is látták, akik azt hirdették, hogy ő él. El is mentek néhányan a velünk levők közül a sírhoz, és mindent úgy találtak, ahogyan az asszonyok beszélték; őt azonban nem látták. Akkor ő így szólt hozzájuk: Ó, ti balgák! Milyen rest a szívetek, hogy mindazt elhiggyétek, amit megmondtak a próféták! Hát nem ezt kellett-e elszenvednie a Krisztusnak, és így megdicsőülnie? És Mózesről meg valamennyi prófétáról kezdve elmagyarázta nekik mindazt, ami az Írásokban róla szólt.”

Imádság: Mennyei Atyánk! Lehajtjuk fejünket, és arra kérünk, nézz most ránk, tekints a te gyermekeidre, akik vágyakoznak és sóhajtoznak egyetlen szavad után is. Elégítsd meg lelkünket, és elevenítsd meg hitünket. Add meg gyermekeidnek, hogy Igéd és Lelked ereje által készek legyünk magunkat teljesen a te gondjaidra bízni, és engedni, hogy te formáld azt a magad képére. Töredelmes a hitünk, és töredelmes a látásunk, könyörülj hát rajtunk! Ámen.

Igehirdetés előtti ének: 173. dicséret: „Nem vagyunk mi magunkéi, de Jézus vére bére”

Textus: Lukács evangéliuma 24,28-35

„Így értek el ahhoz a faluhoz, amelybe igyekeztek. Ő azonban úgy tett, mintha tovább akarna menni. De azok unszolták és kérték: Maradj velünk, mert esteledik, a nap is lehanyatlott már! Bement hát, hogy velük maradjon. És amikor asztalhoz telepedett velük, vette a kenyeret, megáldotta, megtörte és nekik adta. Ekkor megnyílt a szemük, és felismerték, ő azonban eltűnt előlük. Ekkor így szóltak egymáshoz: Nem hevült-e a szívünk, amikor beszélt hozzánk az úton, amikor feltárta előttünk az Írásokat? Még abban az órában útra keltek, és visszatértek Jeruzsálembe, ahol egybegyűlve találták a tizenegyet és a velük levőket. Ők elmondták, hogy valóban feltámadt az Úr, és megjelent Simonnak. Erre ők is elbeszélték, ami az úton történt, és hogy miként ismerték fel őt a kenyér megtöréséről.”

Kedves Ünneplő Gyülekezet! Kedves Testvérek!

Egy műkritikus gondolataival hadd kezdjem ezt a mai igehirdetést. Fáy Miklós jegyezte fel, hogy amikor Tel-Avivból Jeruzsálemben tartott egy utazás során, és éppen elmentek Emmaus mellett, eszébe jutott a nagy olasz festő, Caravaggio emmausi képe. Így írja: „Mintha ő lett volna az egyetlen” – mármint Caravaggio –, „aki rájött arra, hogy a kenyértörésnél, amikor Jézust felismerik a tanítványok, nem Jézussal történik valami, hanem a tanítványokkal. Más, normális festőnél Jézus az égre emeli a szemét, lángol a glória a feje körül, átjárja a lényét valami fény. Hát így nem nagy kunszt felismerni. Caravaggiónál Jézus a kenyérre koncentrált. Igazából a tanítványokon sem látszik a nagy felismerés, a csoda már csak ilyen, vagy ilyen is tud lenni: egyszerűen megtörténik, nem reng bele az ég és a föld.” – Még hozzáfűzi aztán: „Hogy miért kell nekünk a helyszínen lenni a magvas gondolatokhoz, azt sokszor nem értem.”

Kedves Testvérek! Azt hiszem, a magvas gondolatot és a kérdést is jól értjük. A magvas gondolatot, amihez szépen lassan odanő a hitünk, ahogyan korosodunk benne, ahogyan egyre többet megtapasztalunk Istenből. Oda, hogy az Isten nem feltétlenül szakítja szét látványosan az eget akkor, amikor értünk cselekszik, bár bizonyára mindannyian erre vágyunk. S ha már ebben az élethelyzetben vagyunk, a képnél maradva, hadd legyenek aktuális is. Noha úgy gondoljuk, Isten szétfeszíthetné az eget, és alányújthatna onnan valami hatásos gyógyszert, vagy arra, hogy egyszerűen, mint amikor a vihart lecsendesítette, most is csak egyszerűen rákiálthatna erre a mi mostani viharunkra, és végre véget érhetne ez a járvány körülöttünk, ő nem így tesz értünk csodát. Mi erre vágyunk, ezt várjuk tőle, de ő nem így hozza el a szabadulást. Ő úgy cselekszik ehelyett, hogy erőt ad mindennap az orvosoknak, ápolóknak, hogy bemenjenek a munkahelyükre, úgy, hogy a gyógyszerkutatóknak újabb és újabb inspirációkat ad, amik mentén egyre világosabb lesz, milyen szer az, ami gyógyulást eredményezhet, úgy, hogy önkéntes körök szerveződnek, hogy senki ne maradjon ellátás és gondoskodás nélkül. Vagy úgy, hogy a kórházi műszak előtt kört alkotva imádkoznak együtt egészségügyi dolgozók, vagy úgy, hogy valaki a fiatalabb javára lemond a neki szánt lélegeztetőgépről, és ezzel életét adja a másikért. Ahogy tette azt egy idősebb olasz plébános. – Az Isten így jön segíteni, hogy közben minket mélyen formálni akar. Megrendít, megmozgat, mert mélyebbre akar menni, mint ahová mi eddig beengedtük őt. Mélyebbre, mert a felszín az ördög játszótere. És korunkat túlságosan is eluralta ez a játszótér. A mi felszínességünk, az oda nem figyelésünk, a mi jobban meg nem érteni és érezni akarásunk a másik felé, a teremtett világunk felé, de magunk felé is.

Azt mondtuk, jól értjük a műkritikus kérdését is, az ő felismerését, ami arról szólt, hogy mintha mindig a helyszínre kellene menni ahhoz, hogy valamit jobban, magvasabban meg tudjunk érteni. Jól értjük, és egyet is érhetünk vele. Többen vannak itt a gyülekezetünkben is, akik már jártak a Szentföldön, és azt hiszem, mondhatom a nevükben, őket hallgatva, hogy mégiscsak máshogyan és mást ad a hívő embernek azokon a helyeken megfordulni, ahol Krisztus Urunk is járt, mintha csak olvasna róla egy rendkívül élményesen, képgazdagon összeállított útikönyvben.

Most mégis úgy gondolom, nem kell nekünk Emmausba utaznunk ahhoz, hogy közel jöjjön hozzánk a mai napra szánt evangélium. A mi mostani helyzetünk, nagyon is megteremtette a feltételét annak, hogy megérkezzünk ennek a történetnek a helyszínére, a mi lelki Emmausunkba.

Az utat azonban odáig meg kell tenni, és hogy lépésről-lépésre ebben haladni tudjunk, három különös mozzanatát szeretném most kiemelni felolvasott történetünknek.

Az első így hangzik: Jézust ez a két tanítványa ott az emmausi úton nem ismerte fel. Azt halljuk Lukács beszámolójából, hogy ez a két férfi miután Jeruzsálemben járt, és találkozott a 11 tanítvánnyal, sőt, hallották már a feltámadás hírére is az asszonyoktól, most kifelé indulnak

Emmaus irányába, a Jeruzsálemtől kb. 30 km-re fekvő településre. Közben beszélgetnek, vitáznak, érvelnek, mert szeretnék megérteni, mindazt, ami történt, és amit hallottak. Ekkor csatlakozik hozzájuk Jézus, aki most sem csalja meg önmagát. Ő nem változott meg. Ismét utána megy a távolodónak, kallódónak, elveszőfélben lévőknek.

Jézus tehát csatlakozik a két úton lévőhöz, de azok nem ismerik fel benne a Mestert. Máris feltehetnénk a kérdést, de miért nem? Lukács azt írja, azért nem, mert valami akadályozta a látásukat. Lélektanilag nagyon is érthető ez a „vakságuk”. A gyász, a fájdalom, a csüggedés és a kétely óráján, nem könnyű és egyáltalán nem egyértelmű dolog felismerni és számon tartani a jót, az áldást, azt, amikor Isten gondviselésével közeledik hozzánk.

Ami különös ebben a kijelentésben, hogy nem csak hogy nem ismerik fel Jézust, de Jézus sem ismerteti meg magát előttük! Majd később igen, de most még nem. S ezen el kell kicsit gondolkodnunk. Úgy tűnik, más oldalról kell megközelítenünk a kérdésünket. Vagyis nem az a kérdés, miért nem ismerte fel a két tanítvány Jézust, hanem hogy mi mindennek kellett megtörténnie addig, mi mindenre volt szükség ahhoz az útjuk során, hogy végül az a pillanat elérkezessen az életükben, amikor Jézus befogadható és felismerhető lesz a számukra. Kitartott pillanat ez, de érezzük, mégis értük van!

Előbb még beszélgetniük kell a történekről, a hívő asszonyok tanúvallomását meg kell hallgatniuk, vitatkozniuk kell, be kell hozni az Isten-kérdést a legnagyobb nyitottsággal a gondolataikba, át kell élniük csalódást és fájdalmat, sőt még úgy tűnik, el is kell szakadniuk a tanítványok közösségétől, kicsit magukra kell maradniuk, hogy megtörténhessen velük és rajtuk az Isten kegyelme, ami kihozza majd őket mélységükből. Ezen mind keresztül kell menniük, ezen mind keresztül kell verekedjék magukat, hogy később megtörténhessen velük valami egészen nagy.

Van ebben valami mélységesen mély vigasztalás a számunkra, kedves Testvérek, az, hogy ami olyan hiábavalónak tűnhet is az életútunkban, Isten azt is a vele való találkozás kieszközölőjévé tudja formálni a mi életünkben. Legyenek azok korábbi vagy mostani csüggedéseink, fájdalmaink, tévedéseink, megannyi nyomorúságunk, vagy éppen e mostani egymástól való elkülönülésünk, hogy nem jöhetünk templomba. Az, hogy magunkra maradtunk bizonyos értelemben egy időre, hogy megszólalnak bennünk is a nagy Isten-kérdések.

A második mozzanat ebben a történetben az, amikor halljuk, Jézus úgy tesz, mintha tovább akarna menni.

Halljuk, Jézus tanítása már mozgatja a két tanítvány szívét, már kezdenek érteni, ráérezni dolgokra, és ekkor megérkeznek Emmausba, és Jézus úgy tesz, mintha tovább akarna menni. De a tanítványok szíve ekkorra már olyannyira rajta csüng az idegen szaván, hogy legnagyobb természetességgel fakad ki belőlük a meghívás, Jézus térjen be hozzájuk.

Ebben a részletben, szinte „időhúzó jelenetben” olyan megindító vonását mutatja meg ismét Jézus, maga az Isten, ami mellett nem mehetünk el szó nélkül. Amikor mi úgy érezzük, hogy Isten éppen elmegy mellettünk, az életünk nagy gondjaival pedig magunkra hagyta bennünket, éppen hogy nem ezt akarja, hanem nagyon is be akar térni mihozzánk. De ez a betérés sohasem erőszakos, megvárja, míg őt meghívják az otthonokba. – mi is a magunk otthonaiba. Mert valójában ott, a mi életünk terében, egészen közel abban, amiben vagyunk, akar helyet foglalni, leülni az asztalunkhoz és velünk vacsorálni. Vagyis egészen közösségben lenni velünk mindenben.

Most a templomaink zárva vannak, micsoda kényszerű külső helyzet! De talán ez mégsem csupán veszteséggé fogható fel. Talán éppen így teremtette meg Isten az alkalmas időt, azt az elrendelt helyzetet, hogy őt végre oda egészen a mi közvetlen világunkba is meghívjuk. A templom közege még mindig nagyon kívül van, és még mindig – minden látszat ellenére – nagyon tudunk viselkedni a templomos közösségben. Ő pedig szeretne beljebb jönni: hogy az asztalnál megtanuljunk közösen imádkozni, hogy a legnagyobb természetességgel az istentisztelet, az Isten tisztelete beköltözzön a nappalunkba, a konyhánkba, a saját szobánkba. – Kétség kívül, ez a hitvallás helyévé is, a misszió helyévé is tette otthonainkat. Hogyan felelünk erre a lehetőségre?

A harmadik gondolat, mozzanat az, amikor Jézus eltűnik.

Megvallom, én sosem értettem igazán, miért tűnik el éppen akkor Jézus a tanítványok szeme elől, amikor őt felismerik. Azt hiszem, ezt mindig kissé igazágtalannak éreztem, vagy nem következetesnek.

Mit üzenhet nekünk ezzel kapcsolatban ma igénk?

Bizonyára tudják a Testvérek, hogy ebben az évben az ökumenikus, felekezetközi párbeszédben kiemelten nagy szerepet kapott az úrvacsora. Az úrvacsora, vagy ahogy katolikus testvéreink mondják, az eucharisztia éve van most, amikor reménység szerint, sok értékes, az úrvacsorához is, de egymáshoz is közelebb vivő párbeszéd és viták fognak zajlani arról, mit is adott nekünk Isten ebben a sákramentumunkban.

Mégis milyen különös, éppen amikor a legjobban szeretnénk kifejezni az ez iránt való óhajunkat, teremődik meg egy olyan helyzet, amikor nem is magától értetődő, hogy mi úrvacsorázhatunk, nem is magától értetődő, hogy bárkivel is közösségben megünnepelhetjük az úrvacsora üzenete felett való örömről, hogy megváltottak vagyunk, hogy van bűnbocsánat, és hogy örök életet nyertünk.

Beszélgethetünk, vitázhatunk, újra gondolhatunk dolgokat az úrvacsorával kapcsolatban, megtehetjük, hogy határt húzunk, felekezeti kikkel éljük meg az úrvacsorai közösséget, de micsoda figyelmeztetés ez a mai idő a mi számunkra. Sok mindent megtehetünk, és teszünk is, de ez a szent sákramentum nem a miénk, nem birtokolhatjuk. A külső jegyeket talán igen, de hogy abban másfajta módon, mint mikor hallgatjuk az Igét, felimerhetővé válik-e számunkra Krisztus, hogy közösségben lehetünk-e vele, az nem tőlünk van. Micsoda tanítás ez ma a mi számunkra! És ezt jelenti ebben a történetben Jézus felismerése a kenyér megtöréséről, és hogy Jézus azon nyomban eltűnik. Jézus örök vágyódást kíván tőlünk, hogy ez a vágyódás végül bennünket, az egymástól eltávolodott testvéreket is végül újra közösségbe vonhassa.

Mert mit hallunk a történet végén? Ezek a tanítványok felkapják magukat és szaladnak a Jeruzsálemben lévő tanítványokhoz, hogy ők is elmondhassák keresztyén hitünk legnagyobb örömhírét: Krisztus feltámadott! Bizonytalán feltámadott!

Testvérek, ilyen nagy dolgot készít számunkra az Úr. Ilyen egymáshoz szaladást, ilyen örömteli megélt találkozást és hitvallást a mi szívünkön. Ezzel akar bennünket bátorítani, vigasztalni és megerősíteni. Ezért áldjuk őt! Amen.

Imádság: Szerető Atyánk! Köszönjük neked, hogy ismét-megjelenő Úr vagy, s hogy nem nézed tétlenül a tőled eltávolodót, sem azt, aki azt gondolja, hogy elvesztette a jelenlétet, és közelségedet. Mindig-Jelenlévő, nélkülöd az életünk megjárhatatlan. Ezért kérünk, ha jönnek is kétséges órák, jelentsd magad nekünk újra, és töltsd meg szívünket és szánkat az öröm és hitvallás szavaival, amelyek téged áldanak és téged magasztalnak. Tápláld naponként a mi hitünket, és vezess bennünket az engedelmesség útján, hogy ne a magatehetetlenség, a félelem, és a bűn vegyen erőt rajtunk, hanem lehessünk reménység-hordozók és reménységadók.

Gondviselő Atyánk, hozzád jövünk kegyelmedért és irgalmadért ezekben a vészterhes időkben. Kérünk a betegekért, akik otthonaikban vagy a kórházban várják szabadulásukat, hogy harcolj velük és értük az életért, az egészségért, hogy hadd dicsérjenek még téged a tiéd körében!

Könyörgünk, te légy az orvosok és ápolók erőssége, fáradhatatlansága! Legyen segítő kezük felett a te gyógyító kezed áldása!

Urunk, téged kérünk a kormányzatokért, hogy döntéseikben a te bölcs ítéletedhez és akaratodhoz igazodhassanak mindazokban a kérdésekben, amelyek olyan súlyosan meghatározzák jelenünket és jövőnket!

A te oltalmad legyen, Urunk, az egészségesekkel is! Légy ott minden otthonban, ahol magányosok vagy családok élnek, hogy megtalálhassák helyüket ebben a megváltozott élethelyzetben és az új kihívásokban. Te növeld a szeretetet és a türelmet, különösen is ott, ahol megfogyatkozni látszik. De te légy, Urunk, ott is, ahol már talán épp a

kilátástalanság és a munkahely elvesztése fenyeget. Ne hagyd őket elveszni, Urunk reményvesztettségükben, siess segítségükre!

Urunk, végezetül, áldd meg ezt a te anyaszentegyházadat, amely templomait most bezárta ugyan, de kapott másfajta teret, hogy rólad bizonytságot tehessen. Védj meg bennünket, Urunk, az erőtlen beszédőtől, és ajándékozz meg minket Szentlelkeddel, hogy minden szó, amit rólad megvallunk a világ előtt, megújult és örvendező hitté lehessen azok számára, akik azt meghallják.

Krisztusért kérünk, Atyánk, hallgass meg minket és maradj mi velünk! Ámen.

Miatyánk

Adakozás

ÚRVACSORA

Úrvacsora alatti ének: 457. dicséret: „Ó, Jézus, árva csendben az ajtón kívül állsz”

Áldás: Az Atyának kegyelme, a Fiúnak szerette és a Szentlélek közössége maradjon mindnyájunkkal. Ámen

Záróének: 467.dicséret 1-5.verse: „Mily jó, ha büntőtől már szabad, az Úr szolgája vagy”